

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 3. septembra 2015*

„Predhodno odločanje — Direktiva 93/13/EGS — Člen 2(b) — Pojem ‚potrošnik‘ — Kreditna pogodba, ki jo sklene fizična oseba, ki opravlja odvetniški poklic — Vračilo kredita, zavarovanega z nepremičnino v lasti odvetniške pisarne kreditojemalca — Kreditojemalec, ki ima potrebno znanje za presojo nedovoljenosti pogoja pred podpisom pogodbe“

V zadevi C-110/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Judecătoria Oradea (Romunija) z odločbo z dne 25. februarja 2014, ki je prispela na Sodišče 7. marca 2014, v postopku

Horațiu Ovidiu Costea

proti

SC Volksbank România SA,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, K. Jürimäe, sodnica, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec), sodnika, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: L. Carrasco Marco, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. januarja 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- H. O. Costea zase,
- za SC Volksbank România SA F. Marinău, odvetnik,
- za romunsko vlado R.-H. Radu, R. I. Hațieganu in A. Buzoianu, agenti,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z M. Santorom, avvocato dello Stato,
- za nizozemsko vlado M. Bulterman in M. Noort, agentki,
- za Evropsko komisijo L. Nicolae in M. van Beek, agenta,

* Jezik postopka: romunščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 23. aprila 2015

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(b) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med H.O. Costea in SC Volksbank România SA (v nadaljevanju: Volksbank) zaradi predloga za ugotovitev nedovoljenosti pogoja v kreditni pogodbi.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V peti, deveti in deseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker potrošniki na splošno ne poznajo predpisov, ki v drugih državah članicah urejajo pogodbe za prodajo blaga ali storitev; ker jih lahko to nepoznavanje odvrne od neposrednih transakcij za nabavo blaga ali storitev v drugi državi članici;

[...]

[...] kupce blaga in storitev je treba zaščititi pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, zlasti pred enostranskimi tipskimi pogodbami in nedovoljeno izključitvijo temeljnih pravic v pogodbah;

ker je učinkovitejše varstvo potrošnika mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nedovoljenih pogodbenih pogojev; ker se morajo taki predpisi uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki; [...]“.

- 4 Člen 1(1) te direktive določa:

„Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.“

- 5 Člen 2 navedene direktive določa:

„V tej direktivi:

[...]

- (b) ‚potrošnik‘ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti,
- (c) ‚prodajalec ali ponudnik‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.“

6 Člen 6(1) iste direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.“

Romunsko pravo

7 Člen 2 zakona št. 193/2000 o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med trgovci in potrošniki v različici, ki se je uporabljala ob podpisu kreditne pogodbe iz postopka v glavni stvari, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Potrošnik je vsaka fizična oseba ali skupina fizičnih oseb, povezanih v združenje, ki na podlagi pogodbe s področja uporabe navedenega zakona deluje za namene, ki ne spadajo v okvir njene poslovne, industrijske ali proizvodne, obrtne ali poklicne dejavnosti.

2. Trговец je vsaka pooblaščen fizična ali pravna oseba, ki na podlagi pogodbe s področja uporabe navedenega zakona deluje za namene, ki spadajo v okvir njene poslovne, industrijske ali proizvodne, obrtne ali poklicne dejavnosti, ter kdor koli, ki deluje za iste namene v imenu in za račun take osebe.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

8 H. O. Costea je odvetnik in kot tak sprejema zlasti zadeve s področja trgovinskega prava. 4. aprila 2008 je sklenil kreditno pogodbo z banko Volksbank. Vračilo kredita je bilo zavarovano s hipoteko na nepremičnini v lasti odvetniške pisarne H. O. Costee, s firmo „Ovidiu Costea“. To kreditno pogodbo je podpisal H. O. Costea na eni strani kot kreditojemalec in na drugi strani kot zastopnik svoje odvetniške pisarne kot hipotekarne dolžnice. Istega dne je bila ta hipoteka dogovorjena v ločenem notarskem sporazumu med banko Volksbank in odvetniško pisarno, ki jo je v tem aktu zastopal H. O. Costea.

9 H. O. Costea je 24. maja 2013 pri Judecătoria Oradea (sodišče prve stopnje v Oradei) vložil tožbo, s katero je predlagal na eni strani, naj se ugotovi nedopustnost pogodbenega pogoja v zvezi s premijo za tveganje, ter na drugi strani razglasitev ničnosti tega pogoja in povrnitev te premije, ki jo je zaračunala banka Volksbank.

10 V teh okoliščinah je Judecătoria Oradea prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 2(b) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah v zvezi z opredelitvijo pojma ‚potrošnik‘ razlagati tako, da opredelitev vključuje ali, nasprotno, izključuje fizično osebo, ki opravlja poklic odvetnika in z banko sklene kreditno pogodbo, pri kateri ni podrobneje določen namen kredita, če je v okviru zadevne pogodbe določeno, da je odvetniška pisarna zadevne fizične osebe hipotekarni dolžnik?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

11 Predložitveno sodišče v predložitveni odločbi ugotavlja, da v kreditni pogodbi iz postopka v glavni stvari ni navedeno, za kateri namen je bil zadevni kredit odobren.

- 12 Romunska vlada in Evropska komisija nasprotno poudarjata, da je v tej pogodbi v delu v zvezi s predmetom pogodbe natančno določeno, da se kredit odobri za „kritje tekočih osebnih stroškov“ H. O. Costee.
- 13 Opozoriti pa je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča to sodišče v okviru postopka iz člena 267 PDEU, ki temelji na jasni delitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, pristojno za odločanje o razlagi ali veljavnosti akta Unije zgolj na podlagi dejstev, ki jih navede nacionalno sodišče. Natančneje, glede trditev o domnevnih dejanskih napakah v predložitveni odločbi je dovolj opozoriti, da ni pristojno Sodišče, ampak nacionalno sodišče za to, da ugotovi dejstva, ki so pripeljala do spora, in da iz tega izpelje posledice za odločitev, ki jo je dolžno izreči (glej sodbo Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, točka 19 in navedena sodna praksa).

Vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(b) Direktive 93/13 razlagati tako, da se fizična oseba, ki opravlja poklic odvetnika in z banko sklene kreditno pogodbo, pri kateri ni podrobneje določen namen kredita, lahko šteje za potrošnika v smislu te določbe. To sodišče poleg tega Sodišče sprašuje, ali na to vpliva okoliščina, da je terjatev iz te pogodbe zavarovana s hipotekarnim jamstvom, ki ga je ta oseba sklenila kot zastopnik svoje odvetniške pisarne in ki se nanaša na premoženje, ki je namenjeno izvajanju poklicne dejavnosti navedene osebe, kot je nepremičnina v lasti te pisarne.
- 15 V zvezi s tem je treba poudariti, da se morajo, kot je to navedeno v deseti uvodni izjavi Direktive 93/13, enotni predpisi glede nedovoljenih pogodbenih pogojev uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med „potrošniki“ in „prodajalci ali ponudniki“, pri čemer gre za pojma, ki sta opredeljena v členu 2(b) in (c) te direktive.
- 16 V skladu s tema opredelitvama je „potrošnik“ vsaka fizična oseba, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti. Nasprotno pa je „prodajalec ali ponudnik“ vsaka fizična ali pravna oseba, ki v pogodbah, zajetih z Direktivo 93/13, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.
- 17 Navedena direktiva torej z navedbo lastnosti pogodbenih strank, in sicer glede na to, ali delujejo v okviru svoje poklicne dejavnosti ali ne, opredeljuje pogodbe, za katere se uporablja (sodbi Asbeek Brusse in de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, točka 30, in Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 21).
- 18 To merilo ustreza zamisli, na kateri temelji sistem varstva, ki ga uvaja ta direktiva, in sicer da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščenosti, zaradi česar privoli v pogoje, ki jih je prej sestavil prodajalec, ne da bi imel možnost vplivati na njihovo vsebino (sodbi Asbeek Brusse in de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, točka 31, in Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 22).
- 19 Glede na ta podrejeni položaj člen 6(1) Direktive 93/13 določa, da nepošteni pogoji za potrošnika niso zavezujoči. Gre za zavezujočo določbo, katere namen je formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, določeno s pogodbo, zamenjati z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbениki spet vzpostavi enakost (sodba Sánchez Morcillo in Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 20 Hkrati je treba opozoriti, da lahko ena in ista oseba deluje kot potrošnik v okviru določenih transakcij in kot prodajalec ali ponudnik v drugih.

- 21 Kot poudarja generalni pravobranilec v točkah od 28 do 33 sklepnih predlogov, je pojem „potrošnik“ v smislu člena 2(b) Direktive 93/13 objektivni in neodvisen od konkretnih znanj, ki jih lahko ima zadevna oseba, ali od informacij, s katerimi ta dejansko razpolaga.
- 22 Nacionalno sodišče, ki odloča v sporu o pogodbi, ki lahko spada na področje uporabe te direktive, mora ob upoštevanju vseh dokazov in zlasti pogojev te pogodbe preveriti, ali je mogoče kreditojemalca opredeliti kot „potrošnika“ v smislu navedene direktive (glej po analogiji sodbo Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, točka 48).
- 23 Nacionalno sodišče mora zato upoštevati vse okoliščine obravnavanega primera, zlasti lastnosti blaga ali storitve, ki je predmet zadevne pogodbe, iz katerih je lahko razviden namen pridobitve tega blaga ali storitve.
- 24 V zvezi s storitvami, ki jih nudijo odvetniki v okviru pogodb o pravnih storitvah, je Sodišče že upoštevalo neenakopravnost med „strankami potrošniki“ in odvetniki, zlasti zaradi asimetrije informacij med temi strankami pogodb (glej sodbo Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točki 23 in 24).
- 25 Ta preudarek pa ne more izključiti možnosti, da se odvetnik opredeli kot „potrošnik“ v smislu člena 2(b) navedene direktive, če deluje za namene, ki so izven njegove poklicne dejavnosti (glej po analogiji sodbo Di Pinto, C-361/89, EU:C:1991:118, točka 15).
- 26 Odvetnik, ki s fizično ali pravno osebo, ki deluje v okviru svoje poklicne dejavnosti, sklene pogodbo, ki zlasti zato, ker ne spada v dejavnost njegove pisarne, ni povezana z izvajanjem poklica odvetnika, je namreč v razmerju do te osebe v podrejenem položaju, navedenem v točki 18 te sodbe.
- 27 V takem primeru, tudi če bi se štelo, da ima odvetnik višjo raven strokovnega znanja (glej sodbo Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 23), to ne bi omogočalo domnevati, da v razmerju do prodajalca ali ponudnika ni šibkejša stranka. Kot je bilo opozorjeno v točki 18 te sodbe, se položaj podrejenosti potrošnika v razmerju do prodajalca ali ponudnika – ki se ga želi odpraviti s sistemom varstva, določenim z Direktivo 93/13 – nanaša tako na raven informacij potrošnika kot tudi na njegovo pogajalsko moč v prisotnosti pogojev, ki jih je prej sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ta potrošnik nima vpliva.
- 28 V zvezi z okoliščino, da je terjatev iz zadevne pogodbe zavarovana s hipotekarnim jamstvom, ki ga je sklenil odvetnik kot zastopnik svoje odvetniške pisarne in ki se nanaša na premoženje, ki je namenjeno izvajanju poklicne dejavnosti tega odvetnika, kot je nepremičnina v lasti te pisarne, je treba ugotoviti, kot to poudarja generalni pravobranilec v točkah od 52 do 54 sklepnih predlogov, da ne vpliva na presojo, navedeno v točkah 22 in 23 te sodbe.
- 29 Postopek v glavni stvari se namreč nanaša na ugotovitev položaja potrošnika ali prodajalca oziroma ponudnika osebe, ki je sklenila glavno pogodbo, torej kreditno pogodbo, in ne položaja te osebe v okviru stranske pogodbe, torej pogodbe o hipotekarnem jamstvu, s katerim je zavarovano plačilo dolga iz glavne pogodbe. V zadevi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, opredelitev odvetnika v okviru sklenitve hipotekarnega jamstva kot potrošnika ali prodajalca oziroma ponudnika zato ne more določiti njegovega položaja v okviru glavne, kreditne pogodbe.
- 30 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(b) Direktive 93/13 razlagati tako, da se fizična oseba, ki opravlja poklic odvetnika in z banko sklene kreditno pogodbo, pri kateri ni podrobneje določen namen kredita, lahko šteje za potrošnika v smislu te določbe, če navedena pogodba ni povezana s poklicno dejavnostjo tega odvetnika. Okoliščina, da je terjatev iz te pogodbe zavarovana s hipotekarnim jamstvom, ki ga je ta oseba sklenila kot zastopnik svoje odvetniške pisarne in ki se nanaša na premoženje, ki je namenjeno izvajanju poklicne dejavnosti navedene osebe, kot je nepremičnina v lasti te pisarne, je v zvezi s tem brezpredmetna.

Stroški

- 31 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 2(b) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da se fizična oseba, ki opravlja poklic odvetnika in z banko sklene kreditno pogodbo, pri kateri ni podrobneje določen namen kredita, lahko šteje za potrošnika v smislu te določbe, če navedena pogodba ni povezana s poklicno dejavnostjo tega odvetnika. Okoliščina, da je terjatev iz te pogodbe zavarovana s hipotekarnim jamstvom, ki ga je ta oseba sklenila kot zastopnik svoje odvetniške pisarne in ki se nanaša na premoženje, ki je namenjeno izvajanju poklicne dejavnosti navedene osebe, kot je nepremičnina v lasti te pisarne, je v zvezi s tem brezpredmetna.

Podpisi